

"וואס וועט זיין דער סוף?"

Category: דברים, ראה

בנאום מכונן בפני קציני הצבא השיב משה דיין לדאגה שקוננה בלב העם היהודי באותם ימים, האם העם בישראל יוכל כך לשרוד. הרבי התייחס לנאומו והדגיש שהתשובה היחידה היא האמונה בקב"ה ובשמירתו על העם היהודי.

אדוני שר הביטחון, מה יהיה הסוף?

'שלח את עמי' זו סיסמה מוכרת ופופולרית, והיא גם הפכה לשיר מרכזי באנגלית שנועד למטרות פוליטיות בארה"ב.

בתחילת שנות השבעים, כשהיהודים בכל רחבי העולם יצאו להפגנות למען האחים הנדכאים בברית המועצות ודרשו מממשלת רוסיה לאפשר להם לצאת אל החופש, הסיסמה שהובילה את המאמצים הייתה "שלח את עמי". בהזדמנות מסוימת הרבי העיר שמשום מה שכחו את סיום הפסוק: "ויעבדוני", דהיינו שהמטרה של יציאת מצרים הייתה כדי שבני ישראל יעבדו את הקב"ה ויקבלו עליהם עול תורה ומצוות.

להוציא את היהודים מרוסיה, אמר הרבי, זהו דבר גדול מאוד, אבל המטרה היא "ויעבדוני", כדי שהם יוכלו לחיות כיהודים בארצות הרווחה. ברוסיה לא הייתה להם אפשרות לעשות ברית מילה, לחגוג בר מצוה או חתונה יהודית, והאחריות של אלו שנלחמו עבורם היא לדאוג לכך שהיציאה תיתן להם את האפשרות לחיות חיים יהודיים, לחגוג את החגים היהודיים ולתת לילדיהם חינוך יהודי. מה שקרה בפועל הוא שדאגו להם לדיוור, עבודה ושאר הצרכים הגשמיים שלהם, אבל לא השכילו להדגיש מספיק שהמטרה הסופית היא "ויעבדוני".

דבר דומה קרה שנתיים אחרי מלחמת ששת הימים. בקיץ של 1969 משה דיין שהיה אז שר הביטחון נתן נאום בפני קציני צה"ל, נאום שהתפרסם מאוד באותם ימים. הוא סיפר שהוא הופיע בפני קבוצת יהודים מחו"ל תומכי ישראל שבאו לבקר בארץ והם שאלו אותו הרבה שאלות צבאיות טכניות ואחרות. אבל אז הוא נשאל את השאלה הקשה ביותר: "אדוני שר הביטחון וואס וועט זיין דער סוף?" (מה יהיה הסוף).

באותם ימים, ישראל עמדה בעיצומה של מלחמת ההתשה. זאת הייתה מלחמה שפרצה אחרי מלחמת ששת הימים ונמשכה יותר משלש שנים, במהלכה התישו הצדדים זה את זה במהלומות הדדיות ופעולות נקודתיות.

הצבא המצרי ביצע הפגזות חוזרות ונשנות על המוצבים הישראליים לאורך תעלת סואץ, צבא ירדן הפגיז באופן קבוע את הקיבוצים והמושבים באזור בית שאן ועמק הירדן ואותם ישובים

נדרשו לחיות במשך כל תקופת המלחמה בהאפלה מוחלטת בלילות כדי להימנע מהפגזה ירדנית. בשבעה עשר חודשי הלחימה של מלחמת ההתשה נהרגו קרוב לאלף ישראלים! [1]

על רקע אותו מצב נשאלה השאלה. האורחים היהודים מארצות הברית רצו לדעת "וואס וועט זיין דער סוף" דהיינו, לאיפה כל זה הולך.

דיין המשיך: "מה שכולם רוצים זה לא רק את ניצחון המלחמה אלא בעיקר השגת שלום בר קיימא, וכפי שרואים שהמעצמות הגדולות כולם עסוקים עם פתירת הבעיה במזרח התיכון, ואם כן השאלה היא האם זה בר השגה?

אל תירא! מדוע?

כאן דיין הוסיף שהשאלה הזאת לא חדשה, היא נולדה כבר עם היהודי הראשון אברהם אבינו. הקב"ה ציווה את אברהם "קום התהלך בארץ [2] כי לך אתננה" (לך לך יג,ז).. אברהם היה צריך לכבוש ארץ של עשר עמים, והוא היה יהודי אחד בלבד. ואז הוא פונה לקב"ה ושואל את השאלה היהודית הנצחית "מה יהיה?". באותו זמן לאברהם אפילו עוד לא נולד ילד. הקב"ה התגלה לאברהם ואמר לו: "אל תירא אברם" (לך לך טו,א).

גם הדור הבא של יצחק בנו היה צריך להתמודד עם אנטישמיות. הוא היה אז בארץ פלשתים, והיו לו סכסוכי מים עם השכנים, כידוע שבמדבר הדבר החשוב ביותר שיש לאדם זה מים. יצחק חפר באר אחת והפלשתים טענו שזה שלהם. הוא חפר בארץ אחרת וגם עליה רבו. ואז הקב"ה נגלה אליו ואמר לו "אנכי הא-ל אלוקי אברהם אביך, אל תירא" (תולדות כ"ו כ"ד). אותם המילים נאמרו ליעקב אבינו: "אל תירא עבדי יעקב" (ישעיה מד, ב), וזה הפך למוטו של העם היהודי.

דיין הסביר שהדאגה היהודית הינה דאגה כפולה, החרדה לפרט, לאיש היהודי, והדאגה לכלל כעם. הדאגה לגורל הפיזי של היהודי ולגורל הרוחני שלא יתבוללו. הוא נתן דוגמה אקטואלית לכך שיש את הדאגה לגורל הפיזי של יהודי עיראק וקיימת דאגה לגורל הרוחני של יהודי רוסיה שלא יתבוללו.

ואז אמר דיין שהתשובה היחידה לשאלה "מה יהיה" זה "להמשיך להיאבק", הוא הודה שבעתיד הקרוב הוא לא רואה סיכוי שישראל תהפוך לשוויץ או לסקנדינביה. בשביל להילחם, הוא הוסיף, הדבר החשוב ביותר זה המסר "אל תירא".

הוא פנה למפקדים ואמר: לכם לא יהיה קשה להבין את זה. מלחמה אפשר לעשות גם מתוך קשיים והגבלות. אפשר להילחם גם כאשר חסר כסף, כוח אדם או אמצעים טכנולוגיים, אבל דבר אחד אי אפשר לעשות [3] להילחם כאשר מפחדים. "אל תירא עבדי יעקב" היא קריאה שאל יתקוף אותך הפחד "עבדי יעקב", כי נכונה לך מערכה כבדה וממושכת.

התשובה היחידה

כמה שבועות לאחר מכן, בהתוועדות פרשת שופטים תשכ"ט, הרבי התייחס לנאום של ד"ר הרבי אמר שהיה נואם בארץ ישראל שאמר "שהתנאי הראשון ביציאה למלחמה הוא "לא תירא מהם", והוסיף להביא ראיות לדבר מכמה פסוקים שנאמרו בנוגע לאבות² אבל הוא לא הסביר מדוע אמנם אין להתיירא³ ולפלא שאף אחד לא קם לשאול מהו אכן הטעם שלא תירא מהם". השאלה של הרבי היא, ד"ר מצטט פסוקים שלא צריך לפחד מהאויב, אבל **מדוע** לא לפחד? על כך הוא לא השיב. הרי אויבי ישראל גדולים הרבה יותר במספרים מאיתנו ואם כן מדוע באמת לא לפחד?

ובכן, אמר הרבי, העיקר הוא חציו השני של אותו פסוק: "לא תירא מהם" משום ש"ה' אלוֹקֵיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֵךְ מֵאַרְץ מִצְרַיִם! וְכַהֲמֹשֶׁךְ הַכְּתוּבִים: "כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הוֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם" (שופטים כ, א-ד). שהקב"ה הולך איתכם.

הרבי המשיך ואמר: "אין הסברה אחרת מדוע לא לפחד. ההסברה היחידה על פי שכל היא "כי ה' אלוֹקֵיךָ עִמָּךְ". ולא כמו אלו שטוענים שבנוגע לתורה ומצוות יש צורך באמונה ואילו הדרך שאינה קשורה עם תורה ומצוות היא ענין של שכל, כי האמת היא בדיוק להיפך".

הדרך היחידה לא לפחד מכל הצבאות שמקיפות את עם ישראל היא רק אם יש אמונה בקב"ה שישמור עלינו, משום שבצורה ריאלית ושכלית, אין שום סיכוי לעם היהודי מול יותר ממיליארד מוסלמים שסובבים אותו. הסיבה **ההגיונית** היחידה שנצליח לעמוד מול אויבינו היא "כי ה' אלוֹקֵיךָ עִמָּךְ" (תו"מ חלק נ"ז עמ' 322).

גם היום כשאנו עומדים מול אויבים שתוקפים אותנו מכל הכיוונים אנחנו יודעים שהתשובה היא אותה תשובה: הקב"ה איתנו! כמו שהנביא ישעיהו אומר לנו בהפטרת השבוע: "כל כלי יוצר עלייך לא יצלח" (ישעיה, נד, יז). ואומר רש"י: "כל כלי זיין אשר ילטשוהו ויחדדוהו בשבילך להילחם בך" לא יצלח, דהיינו ששום כלי מלחמה לא ישמידו את עם ישראל. מדוע? כי בורא עולם מגן עלינו, ובקרוב ממש נזכה לביאת המשיח ואז נזכה לשלום האמיתי במהרה בימינו.

(מיוסד על "תובנות לחיים" לפרשת שופטים תשפ"ד)